

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ד

Yitzchak Blau [The Seforno's Humanism yitzchakblau2@gmail.com](mailto:yitzchakblau2@gmail.com)

(1) במדבר א:ב

שאו את ראש. לסדרם שיכנסו לארץ מיד איש על דגלו בלתי מלחמה אלא שיפנו האומות מפניהם כמו שעשו קצתם כמו שהעיד באמרו כעזובת החורש והאמיר אשר עזבו מפני בני ישראל אולי היו משפחות מהגרגשי שעליו אמרו ז"ל שעמד ופנה מאליו ובקלקול המרגלים הוסיפו השבע אומות להרע מ' שנה והוצרך להחרימם.

(2) במדבר כג:כב

כתועפות ראם לו. לעם ישראל שאינו טורף ואוכל כארי אבל דוחה בקרניו כמו הראם כי היתה הכונה לגרש האומות ולהכניס את ישראל לארץ בלתי הריגת האומות כאמרו תגרש גוים ותטעה כי לא חפץ במות המת. וכן אמרו ז"ל שלשה אגרות שלח יהושע הרוצה לפנות יפנה הרוצה להשלים ישלים הרוצה לעשות מלחמה יעשה

(3) שמות ט:יט

ועתה שלח העז את מקנך. כדי שימלטו העבדים אשר עם המקנה, כאמרם ז"ל "חביב אדם שנברא בצלם".

(4) ויקרא כג:טז

כגר כאזרח. ואין זה העונש לזה המברך עתה מפני היותו גר כי בזה גם האזרח היה שוה לו בנקבו שם:

(5) שמות ג:ג

והאש בוערת בסנה סביב המלאך, להורות שבהיות צדיקי ישראל, שהם מלאכי ה', בתוך הסנה של עם מצרים, שהיו להם סרבים וסלונים. הסנה יבער באש בצרת עשר מכות, אבל לא יכלו באותן הצרות, כמו שהורה באמרו והסנה איננו אכל, שהיה בלתי כלה באש המלהט בו.

(6) אבן עזרא שמות ג:ב

וזה לך האות כי אנכי שלחתיך. ואמר יפת טעם זה האות כי האויב נמשל לאש וישראל לסנה על כן לא יבער:

(7) שמות ד:כג

מכת בכורות לבדה היתה למשפט עונש לפרעה מכל המכות, אבל שאר המכות היו לאות ולמופת למען ישובו, כי לא יחפוץ במות המת כי לא נעל בפניהם דרכי התשובה אמתית כלל, לו חכמו לשוב אל האל יתברך מאהבת טובו ויראת גדלו, שהיא התשובה המגעת עד כסא הכבוד, אשר היא המצלת ונותנת חן בעיני אלהים, כאמרם ז"ל (יומא פרק יום הכפורים) עונות נחשבים לו כזכיות או לפחות לשוב כעבדים מיראת מה שיוכל להעניש. אבל מכת בכורות וטביעת פרעה וחילו בים היו שפטים אלהיים לקיים מדה כנגד מדה:

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ד

(8) שמות יד:יג

וידעו מצרים. הנשארים במצרים וישובו אלי, כי לא אחפוץ במות המת:

(9) שמות יט:ה

והייתם לי סגולה מכל העמים. אף על פי שכל המין האנושי יקר אצלי מכל יתר הנמצאים השפלים, כי הוא לבדו המכוון בהם, כאמרם ז"ל (אבות) חביב אדם שנברא בצלם מכל מקום אתם תהיו לי סגולה מכלם:
כי לי כל הארץ. וההבדל ביניכם בפחות ויתר הוא, כי אמנם לי כל הארץ וחסידי אומות העולם יקרים אצלי בלי ספק:

(10) שמות יט:ו

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. ובזה תהיו סגולה מכלם כי תהיו ממלכת כהנים להבין ולהורות לכל המין האנושי לקרוא כלם בשם ה', ולעבדו שכם אחד, כמו שיהיה ענין ישראל לעתיד לבא, כאמרו ואתם כהני ה' תקראו וכאמרו כי מציון תצא תורה:

(11) דברים יד:ב

סגולה מכל העמים. ולכן הוא אוסר זה לכם ולא אסר אותן לבני נח שאינם כל כך סגולה:

(12) דברים לג:ג

אף חובב עמים. ואע"פ שאתה חובב עמים כאמרך והייתם לי סגולה מכל העמים ובזה הודעת שכל המין האנושי סגולה אצלך. כאמרם ז"ל (אבות) חביב אדם שנברא בצלם. מ"מ כל קדושי בידך. הנה אמרת שכל קדושי של קודש של אש דת הם בידך כצור הכסף שהם חביבים משאר המין כאמרו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש כאמרם ז"ל חביבין ישראל שנקראו בנים למקום

(13) רש"י דברים לג:ג

אף חבב עמים. גם חבה יתרה חבב את השבטים; כל אחד ואחד קרוי עם, שהרי בגימין לבדו היה עתיד להולד קשאר הקדוש ברוך הוא ליעקב (בראשית ל"ה), "גוי וקהל גוים יהיה ממך"

(14) דברים כד: כא

לנכרי תשיך. תתן לו הרבית אם התנית עמו ולא תבגוד:

(15) רש"י דברים כד: כא

כרי תשיך. ולא לאחיה, לאו הבא מכלל עשה, עשה, לעבר עליו בשני לאוין ועשה

(16) שמות יח:יט

יחד יתרו על כל הטובה. לא שמח על אבדן מצרים כראוי למקנא לכבוד קונו, כענין ישמח צדיק כי חזה נקם אבל שמח על טובתם של ישראל, כמרחם על דמעת העשוקים:

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ד